

تحریم‌ها خلع سلاح می‌شوند؟

رفع تحریم‌های اولیه و ثانویه، یکی از شروط ایران برای آتش بس است؛ این تحریم‌ها چیست و چه اثراتی دارد؟

گزارش تحلیلی

مهدی فلاحه

تحریم؛ فقط یک کلمه نیست. در پشت آن تصویری از مهم‌ترین رویدادهای تاریخ معاصر سیاسی و اقتصادی ایران، برچالش‌ترین تصمیمات، عمیق‌ترین زخم‌ها و منتهای کوشش‌ها و همدلی‌ها نقش بسته است. این کلیدواژه سال‌هاست با ادبیات سیاسی و اقتصادی مسئولان و مردم عجین شده است. روزی عده‌ای بی‌اثر می‌خواندندش و زمانی عده‌ای دیگر، کلید همه مشکلات و معضلات ایرانی‌ها. این کلمه در عمل یکی از پیچیده‌ترین ابزارهای فشار بین‌المللی است. آمریکا سال‌ها برای اینکه بتواند حرف زور خود را بر کرسی بنشاند از ابزار تحریم علیه دولت و مردم ایران استفاده و در مواردی، دیگر کشورها را نیز همراه خود کرد. بارها بر سر تحریم یا رفع تحریم‌های ایران، نشست‌ها و گفت‌وگوهایی در سطح بین‌الملل روی داد که می‌توان گفت در نهایت در مسیر رفع آن بی‌اثر ماند. البته نمی‌توان گفت تحریم تنها دلیل مشکلات اقتصادی و معیشتی مردم در ایران بوده است. در کنار آن سوء مدیریت‌ها و سوء تدبیرها نیز شرایط را پیچیده‌تر کرد. به این موارد باید سوء استفاده کاسیان تحریم را نیز اضافه کرد؛ کسانی که تحریم‌ها را برای هیچ‌کس آورده‌ای نداشت برخی از آن‌ها را یک شبه از فرش به عرش رساند. رهبر شهید انقلاب نیز بارها در سخنان خود تحریم را حربه دشمن خواندند و راه حل‌های متعددی برای کاهش و خنثی‌سازی این سلاح مطرح کرده بودند. از جمله این موارد سیاست‌های اقتصاد مقاومتی بود. ایشان در یکی از بیانات خود تأکید داشتند که «خنثی کردن تحریم دست ماست». با همین رویکرد‌ها ایران سال‌ها تحت شدیدترین تحریم‌های ظالمانه به حیات مقتدرانه خود ادامه داد. اکنون جمهوری اسلامی پس از ۴۰ روز مقاومت در مقابل حملات آمریکایی صهیونی و پاسخ‌های کوبنده به دشمن، برای آتش بس ۱۰ شرط تعیین کرده است؛ برطرف شدن همه تحریم‌های اولیه و ثانویه، یکی از این موارد است. اما تحریم‌های اولیه و ثانویه چیست و چه اثراتی دارد؟

شهرآر نیوز
شماره ۲۲
شماره ۲۲
شماره ۲۲

۵۹

اقتصاد

یادداشت

اصلاحات نهادی، شرط موفقیت بازسازی اقتصاد

مهدی فلاحه

پایان هر بحران بزرگ، فقط پایان یک دوره خاص نیست، آغاز یک انتخاب است. انتخاب میان بازگشت به همان مسیرهای پیشین یا بازنگری در شیوه اداره کشور، تاریخ توسعه در بسیاری از کشورها نشان می‌دهد که لحظه‌های پس از جنگ و بحران‌های بزرگ، اغلب به نقطه‌های عطف اصلاحات اقتصادی و نهادی تبدیل شده‌اند؛ زمان‌هایی که هزینه‌های گذشته آن قدر آشکار شده که تغییر مسیر دیگر به یک ضرورت بدل می‌شود. در ایران نیز پایان جنگ چنین لحظه‌ای است. کشوری که از جنگ سربلند بیرون آمده با تمام دستاوردها اکنون باید به بازسازی بیندیشد. اما مسئله اصلی این است که «چه چیزی» باید بازسازی شود؟

برخی معتقدند که باید تمرکز اصلی بر ترمیم خرابی‌های فیزیکی قرار گیرد؛ جاده‌ها، کارخانه‌ها و ساختمان‌های آسیب دیده. با این حال هر چند این اقدامات برای بازگشت زندگی اقتصادی به وضعیت عادی ضروری است، اما توسعه پایدار تنها با ساختن زیرساخت‌های فیزیکی به دست نمی‌آید. آنچه کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد، اصلاح سازوکارهای تصمیم‌گیری اقتصادی و شیوه‌های حکمرانی در حوزه‌های اقتصاد است. همانجایی که بسیاری از ناآرامی‌های اقتصاد ایران ریشه دارد. تجربه دیگر کشورها در این زمینه درخور تأمل است. آلمان غربی پس از جنگ جهانی دوم، در کنار بازسازی گسترده شهرها و صنایع، اصلاحات عمیق در سیاست‌های اقتصادی و ساختار بازار را در دستورکار قرار داد، اصلاحاتی که با آزادسازی قیمت‌ها، تقویت نهاد‌های اقتصادی و ایجاد قواعد پایدار برای فعالیت بخش خصوصی همراه بود و پایه‌های «معجزه اقتصادی» آلمان را شکل داد. در کره جنوبی نیز پس از جنگ ۱۹۵۰ میلادی، تمرکز صرفاً بر بازسازی فیزیکی نبود، دولت با اصلاح ساختارهای اقتصادی، تقویت نهاد‌های توسعه‌گرا و ایجاد هماهنگی در سیاست‌گذاری صنعتی، مسیر متفاوتی برای اقتصاد خود ترسیم کرد. حتی در اروپای شرقی پس از فروپاشی بلوک شرق نیز بسیاری از کشورها دریافتند که بدون اصلاح نهاد‌های اقتصادی و قواعد حکمرانی، سرمایه‌گذاری و رشد پایدار شکل نخواهد گرفت.

درس مشترک این تجربه‌ها مشخص است؛ توسعه بیش از آنکه محصول ساختمان‌ها و پروژه‌ها باشد، نتیجه کیفیت نهاد‌ها و سازوکارهای تصمیم‌گیری است. اگر قواعد بازی اقتصادی شفاف، پایدار و کارآمد نباشد، حتی بزرگ‌ترین سرمایه‌گذاری‌های فیزیکی نیز نمی‌توانند رشد پایدار ایجاد کنند.

اقتصاد ایران امروز بار دیگر در نقطه‌ای قرار گرفته که بحث «بازسازی» در آن مطرح است. اما این بازسازی، بیش از هر چیز، باید معطوف به اصلاح سازوکارهای حکمرانی اقتصادی باشد؛ از نحوه سیاست‌گذاری و تنظیم‌گری گرفته تا رابطه دولت با بخش خصوصی. نظام تصمیم‌گیری اقتصادی و کیفیت نهاد‌های عمومی بدون چنین اصلاحی، هر برنامه‌ای برای بازسازی و توسعه داشته باشد در بهترین حالت می‌تواند بخشی از مشکلات را به طور موقت کاهش دهد، اما قادر نخواهد بود مسیر پایدار رشد را شکل دهد. شاید مهم‌ترین پرسش پیش روی سیاست‌گذاران همین باشد؛ آیا بازسازی را صرفاً در معنای عمرانی و فیزیکی آن می‌بینیم، یا آن فرصتی برای بازنگری در شیوه اداره اقتصاد کشور تلقی می‌کنیم؟ پاسخ به این پرسش، می‌تواند افق جدیدی را به روی اقتصاد کشور باز کند.

تفویض اجرای مرحله چهارم جدید طرح اعتبار کالا بزرگ «یک میلیون تومان برای هر نفر» پنجشنبه ۲۰ فروردین ۱۴۰۵ ارقام ۵،۴۰۳ و ۶ در پایان کدملی سرپرست خانوار

گوشت مرغ تخم‌مرغ گوشت لبنیات

برنج روغن قند حبوبات ماکارونی

اعتبار باقی‌مانده تا پایان اردیبهشت معتبر است امکان خرید در بیش از ۵۵۵ هزار فروشگاه خرد و فروشگاه‌های زنجیره‌ای در سراسر کشور

قیمت انواع خودرو داخلی (میلیارد تومان)	
وانت آریسان	۱,۰۹۰
سورن پلاس دوگانه‌سوز (کپسول کوچک)	۱,۵۵۰
دنا پلاس MT6	۱,۲۲۰
پژو ۲۰۷ اتوماتیک پانوراما	۲,۱۲۰
تارا دستی V1	۱,۲۱۵
سهند E اتوماتیک	۱,۳۰۰
اتلس اتوماتیک	۱,۳۴۷
سایپا CX ۱۵۱ (پاششی)	۷۸۰

<p>برگ سبز خودرو دنا پلاس</p> <p>شناسنامه: NAAW6HJETD08776 موتور: 1538029994 پلاک: ۷۷-۵۵۶-ایران ۷۰ به نام خانم فاطمه سمیعی پلاقمه مفقود گردیده و از اعتبار ساقط می‌باشد.</p>	<p>برگ سبز خودرو دنا پلاس</p> <p>شناسنامه: NAAW6HJETD04049 موتور: 15380299329 پلاک: ۲۸ ص ۶۴۹-ایران ۷۲ به نام خانم بی بی نسرتین شجاع حساساتی مفقود گردیده و از اعتبار ساقط می‌باشد.</p>
<p>برگ سبز خودرو دنا پلاس اتوماتیک</p> <p>شناسنامه: NAAW6HJETD042163 موتور: 15380290875 پلاک: ۸۸ ص ۳۸۸-ایران ۷۲ به نام آقای محمدرضا نظوی ده سرخ مفقود گردیده و از اعتبار ساقط می‌باشد.</p>	<p>برگ سبز خودرو سورن هاچ بک REERA-1KCO</p> <p>شناسنامه: NAAVICHJESDN35619 موتور: 15380291677 پلاک: ۳۶ ب ۵۷۳-ایران ۷۰ به نام آقای اصغر سمرانی مفقود گردیده و از اعتبار ساقط می‌باشد.</p>

اثرات رفع تحریم‌ها

۱ تسهیل سرمایه‌گذاری در حوزه‌های مختلف از جمله انرژی

۲ افزایش دسترسی به منابع ارزی و جلوگیری از نوسان ارزی

۳ تسهیل مبادلات مالی با سایر کشورها

۴ کوتاه کردن دست کاسیان تحریم از اقتصاد کشور

۵ همکاری تولیدکنندگان داخلی و خارجی

۶ افزایش اشتغال‌زایی

۷ توسعه تجارت

۸ ثبات در بازارهای داخلی

۹ توسعه ترانزیت

۱۰ توسعه کسب و کارها

۱۱ توسعه زیرساخت‌ها

تحریم ثانویه

ابزار فشار غیرمستقیم بر طرف‌های ثالث

تحریم ثانویه (Secondary Sanctions) برای فشار بر کشورها، شرکت‌ها یا افراد غیر آمریکایی طراحی شده است که با کشورهای تحت تحریم در ارتباط اقتصادی هستند. هدف این نوع تحریم، محدود کردن دسترسی کشور هدف به بازارهای جهانی و قطع همکاری‌های بین‌المللی آن است.

مشمولان تحریم ثانویه

برخلاف تحریم اولیه، تحریم ثانویه شهروندان یا نهاد‌های غیر آمریکایی را هدف قرار می‌دهد که:

- با افراد یا نهاد‌های تحریم شده همکاری اقتصادی دارند.
- در صنایع یا بخش‌های کلیدی کشور هدف سرمایه‌گذاری می‌کنند.
- تراکنش‌های مالی مرتبط با کشور هدف انجام می‌دهند.

پیامدهای تحریم ثانویه برای طرف‌های ثالث

- مسدود شدن دارایی‌های شرکت یا فرد در آمریکا.
- ممنوعیت ورود به بازار مالی آمریکا.
- محرومیت از همکاری با شرکت‌های آمریکایی.

چرا تحریم‌های اولیه و ثانویه مؤثرند؟

- محدودیت دسترسی به دلار آمریکا**
بخش مهمی از تجارت جهانی با دلار انجام می‌شود و شرکت‌ها برای تعاملات مالی خود به سیستم مالی آمریکا نیاز دارند. تحریم‌ها، به ویژه تحریم ثانویه، این دسترسی را محدود می‌کند.
- پیامدهای سنگین برای تخطی‌کنندگان**
مجازات‌های سخت‌گیرانه‌ای برای شرکت‌ها یا افرادی که تحریم‌ها را نقض می‌کنند در نظر گرفته شده است. از جمله جریمه‌های مالی سنگین و محدودیت در همکاری‌های بین‌المللی.
- تأثیر روانی بر بازارها**

تحریم‌ها اغلب باعث ایجاد نااطمینانی در بازارهای مالی می‌شوند و بسیاری از شرکت‌ها حتی در مواردی که معافیت‌های قانونی وجود دارد نیز از همکاری با کشور تحریم شده اجتناب می‌کنند.

تحریم اولیه

ابزار مستقیم فشار بر کشور هدف

تحریم اولیه (Primary Sanctions) مستقیماً شهروندان، شرکت‌ها و نهاد‌های ایالات متحده را هدف قرار می‌دهد و تعاملات اقتصادی، تجاری یا مالی آن‌ها با کشورهای تحریم شده را ممنوع می‌کند. هدف اصلی این نوع تحریم، قطع ارتباط اقتصادی آمریکا با کشور هدف است تا فشار مستقیم اقتصادی و سیاسی بر دولت آن کشور اعمال شود.

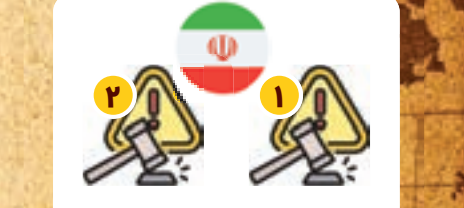
مشمولان تحریم اولیه

این تحریم‌ها شامل تمام افراد حقیقی و حقوقی است، از جمله:

- شهروندان و مقیمان دائم ایالات متحده.
- شرکت‌های ثبت شده در آمریکا یا شعب آن‌ها در خارج از کشور.
- مؤسسات مالی و بانک‌های آمریکایی.

محدودیت‌های تحریم اولیه

- ممنوعیت صادرات یا واردات کالا و خدمات.
- قطع دسترسی به سیستم مالی آمریکا.
- نبود امکان سرمایه‌گذاری یا همکاری در پروژه‌های مشترک.

تحریم‌های اولیه و ثانویه علیه ایران

- تحریم‌های اولیه علیه ایران**
 - ممنوعیت صادرات کالاهای آمریکایی به ایران.
 - قطع دسترسی ایران به سیستم بانکی و مالی ایالات متحده.
 - مسدود کردن اموال و دارایی‌های ایران در خاک آمریکا.
- تحریم‌های ثانویه علیه ایران**
 - اعمال محدودیت بر شرکت‌ها و بانک‌های خارجی که با ایران همکاری اقتصادی دارند.
 - هدف قراردادن صنایع کلیدی ایران مانند نفت، گاز، فلزات و خودروسازی.
 - فشار بر کشورهای ثالث برای توقف تعاملات تجاری با ایران.